

POSUDOK OPONENTA

na inauguračné konanie doc. Mgr. Mariána Vanderku, PhD., z Univerzity Komenského, FTVŠ UK v Bratislave v študijnom odbore športová edukológia

Dvadsaťdvaročná vysokoškolská pedagogická prax na FTVŠ UK, rozsiahla publikačná činnosť, vedeckovýskumná práca, vedecká škola, úspešná športová kariéra s účasťou na dvoch OH pretavená do trénerskej a funkcionárskej oblasti tvoria výborný základ pre inauguračné konanie doc. Mgr. Mariána Vanderku, PhD., v študijnom odbore športová edukológia.

V súlade so „Stanoviskom inauguračnej komisie k vymenovaniu doc. Mgr. Mariána Vanderku, PhD., za profesora v študijnom odbore športová edukológia, môžem konštatovať na základe predložených a posudzovaných materiálov, že uchádzač spĺňa kvalifikačné a pedagogické predpoklady inauguračných kritérií FTVŠ UK schválených Vedeckou radou UK dňa 03. 03. 2014.

Posudzovanie jednotlivých oblastí činnosti

1. Pedagogická oblasť

Inauguranciu pôsobí na Katedre atletiky FTVŠ UK od r. 1994 dodnes. V prvej etape svojho pôsobenia bol interným doktorandom a zároveň vyučoval predmety Teória a didaktika atletiky I. – IV. a Teória a didaktika kondičnej prípravy. Po ukončení doktorandského štúdia a obhájení dizertačnej práce na tému „Kinematické a dynamické parametre špeciálnych bežeckých prostriedkov z hľadiska možnosti rozvoja maximálnej rýchlosti“ pokračoval v práci na katedre vo funkcii odborného asistenta. Okrem uvedených predmetov vyučoval Teóriu a didaktiku športovej špecializácie – atletika, kondičný tréner; Teóriu a didaktiku športu I. a II.; Biomechanickú analýzu pohybu; Základy metodológie vedy Evidenciu a vyhodnocovanie pohybového zaťaženia. V poslednom období sa zameriava na novovzniknuté predmety študijného programu Kondičný tréner: Aeróbna vytrvalosť, Anaeróbna vytrvalosť, Silové schopnosti, Rýchlostné schopnosti a Didaktika športového tréningu, ktorú vyučuje aj v anglickom jazyku pre študentov v programe Erasmus. Na treťom stupni vysokoškolského štúdia vyučuje: Výskum a rozvoj rýchlostných schopností, Výskum a rozvoj silových schopností. Externe prednáša na doktorandskom štúdiu na Fakulte športovních štúdií Masarykovej univerzity v Brne predmet Športový tréning.

V svojich prednáškach, študijných materiáloch a verejných vystúpeniach doma a v zahraničí využíva súčasné vedecké i odborné poznatky a vlastné výsledky vedeckej práce. Pozná širokú teoretickú a odbornú bázu vied o športe, ktorú dopĺňa o bohaté skúsenosti zo šestnásťročnej pretekárskej praxe na úrovni reprezentanta ČSFR a SR. Dodnes disponuje vysokou úrovňou zručností a schopností, ktoré využíva pri názorných ukážkach v príprave študentov. Vysoko si cením jeho verejné odborné vystúpenia na tému šport, kondícia, telesná a športová výchova, zdravotné aspekty pohybového zaťaženia, celoživotné pohybové kompetencie a pod.

Je náročný na svojich študentov so snahou o dosiahnutie čo najvyššej úrovne teoretických a praktických kompetencií. Pritom je obľúbený vedúci záverečných prác (viedol 94), doktorských a doktorandských prác. V svojom pedagogickom pôsobení spája vysokú úroveň teoretických poznatkov, bohaté praktické skúsenosti z vrcholového športu, prednášateľské schopnosti a ovládanie moderných digitálnych technológií. Základným krédom pedagogic-

kého pôsobenia uchádzača je posunúť každého študenta a poslucháča čo najvyššie podľa schopností a spájať teóriu s praxou. Primeraná je aj jeho tvorba učebných textov a materiálov.

2. Vedeckovýskumná a publikačná činnosť

Všestranný a úspešný pedagogický profil doc. Mgr. Mariána Vanderku, PhD., dokresľuje bohatá výskumná a publikačná činnosť. Dokladuje vyše 150 výstupov, z toho 37 v zahraničí, 476 ohlasov, z toho 106 v zahraničí.

Za najvýznamnejšie vedecké zistenia uchádzača považujem:

1. Optimalizáciu používania supramaximálnych bežeckých prostriedkov na báze kinematickej a dynamickej štruktúry bežeckého kroku. Silu ťahu stanovil na 40 N, keď sa frekvencia kroku a jeho dĺžka vyvíjajú v súlade s efektívnou technikou. Vypracoval optimalizáciu používania supramaximálnych prostriedkov v kombinácii so segmentovými závažiami a ťažkou vestou. Zistil mieru silového preťaženia o 20 – 30 % v švihových fázach behu a 40 – 50 % v oporných fázach behu pri nezmenenej štruktúre pohybovej činnosti na úrovni maximálnej bežeckej rýchlosti s použitím 0,5 kg segmentových závaží a 4 kg ťažkej vesty.
2. Sledovanie laktátovej odozvy na rôzne typy bežeckého zaťaženia zameraného na rozvoj vytrvalosti v rýchlosti. Experimentálne stanovil rôzne dĺžky úsekov na úrovni 20, 60 a 150 – 300 m pri rôznej organizácii časového trvania zaťaženia, intervalu odpočinku a počte opakovaní. Rovnaké vysoké hodnoty LA na úrovni 20 mmol.l⁻¹ môžeme dosiahnuť kumulatívne alebo oddelene, pričom rýchlosť behu môže dosahovať 90 – 93 % z maxima pri 150 – 300 m úsekoch, alebo 94 – 96 % pri 60 m úsekoch alebo 97 – 100 % pri 20 m úsekoch s rozličným intervalom odpočinku. Praktické uplatnenie tohto poznatku je najmä v šprintérskych disciplínach, ale aj v kondičnej príprave hráčov v športových hrách.
3. Optimalizáciu rýchlostno-silového zaťaženia pomocou plyometrických cvičení, kde zistil najvyššiu účinnosť pri postupnom zvyšovaní doplnkovej záťaže pri zoskok výskoku na úroveň vertikálneho výskoku. Podobné je zistenie, že probandi používajúci v rýchlostno-silovom tréningu biologickú spätnú väzbu o hodnotách silového výkonu, dosiahli signifikantne väčšie prírastky parametrov výbušnej sily ako skupina bez tejto väzby. Významné je aj zistenie, že signifikantne vyššie prírastky výbušnej sily dosiahneme po aplikácii adekvátneho výbušného zaťaženia, ktorému predchádzal prevažne hypertrofický mezo-cyklus zaťaženia. Originálne je aj zistenie, že pri tréningu sily nad úrovňou 90 % P_{max} cvičením podrep výskok sa dosiahnu po 4 týždňoch významné prírastky nielen na úrovni P_{max}, ale aj v behu na 50 m. Ale tieto účinky po aplikácii ďalších 4 týždňov zaťaženia vymiznú.
4. V oblasti športovej kinantropológie stoja za zmienku aj niektoré výsledky z biomechaniky atletických šprintov, prekážkových behov a vrhov. Ako príklad uvediem zistenie, že pri behu na 110 m prekážok je impulz sily na odraze aj po dokročení za prekážku menší u pretekárov vyššej výkonnosti oproti pretekárom s nižšou výkonnosťou. Príčinou je vyššia úroveň zručnosti v tzv. aktívnom dokročení, ktoré znižuje stratu horizontálnej rýchlosti v jednej aj v druhej fáze techniky prekonávania prekážok.

Za silnú stránku uchádzača považujem aj vytvorenie vlastnej vedeckej školy s využívaním relevantnej paradigmy výskumných projektov. Mohol by som pokračovať aj ďalšími výsledkami, ktoré tvoria teoretické východiská pre aplikáciu tréningového zaťaženia na zlepšenie športovej praxe, ale uvedené vyššie považujem za najvýznamnejšie.

3. Spoločenská aktivita

Spoločenská aktivita uchádzača sa dá ohraničiť rôznymi etapami a funkciami. Tá prvá je oblasť štátnej reprezentácie v troch športoch s účasťou na OH a na medzinárodných a medzištátnych súťažiach vo funkcii aktívneho pretekára. Navyše, si vážim jeho rekord SR v behu na 200 m. Druhá vyplýva z angažovanosti v odborných komisiách, redakčných radách vedeckých radách, v športovom hnutí v metodických funkciách. Tretia sa dá charakterizovať trénerskou a cvičiteľskou praxou, v ktorej tak isto dosiahol významné úspechy. Štvrtá je práca vo vedúcich funkciách a komisiách na FTVŠ UK. V neposlednom rade vysoko hodnotím aj jeho angažovanosť a verejné vystúpenia v rozhlase a v televízii a v iných médiách, prostredníctvom ktorých šíri myšlienky zdravého životného štýlu, potreby telesnej kondície s väzbou na pracovný výkon a kvalitu života.

Záver

Doc. Mgr. Marián Vanderka, PhD., v svojej vedeckovýskumnej činnosti dokázal pri-niesť nové poznatky obohacujúce teóriu vied o športe, najmä v oblasti športovej edukológie a športovej kinantropológie. Vypracoval sa vo významnú športovú osobnosť uznávanú nielen doma, ale aj v zahraničí. Jeho pedagogická, výskumná, spoločenská, organizátorská a ďalšia činnosť spĺňajú všetky požiadavky na úspešnú inauguráciu v študijnom odbore 8.1.3 športová edukológia.

Na základe predložených materiálov, 27-ročného poznania všetkých hodnotených aktivít a výsledkov inauguranta a splnenia všetkých zákonom stanovených požiadaviek odporúčam VR FTVŠ UK udeliť doc. Mgr. Mariánovi Vanderkovi, PhD., akademickú hodnosť profesor v študijnom odbore 8.1.3 športová edukológia

Bratislava 09. 06. 2017

prof. PaedDr. Tomáš Kampmiller, PhD.
oponent